

EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

March 2024 | SK

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	HR	IT	LV	LT	HU	MT	NL
PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV									

ÚVODNÍK

Úvodník

Milé čitateľky, milí čitatelia,

v tomto čísle by som chcel upriamiť Vašu pozornosť na Týždeň občianskej spoločnosti, dôležité podujatie, ktoré EHSV zorganizoval začiatkom marca.

Týždeň občianskej spoločnosti, ktorý sa konal necelých 100 dní pred voľbami do Európskeho parlamentu, poskytol EHSV jedinečnú príležitosť spojiť ľudí zo všetkých oblastí života, aby diskutovali o tom, čo je pre nich dôležité a akú budúcnosť by chceli pre EÚ. Počas celého týždňa sa viac ako 800 zástupcov organizácií občianskej spoločnosti a mládežníckych skupín spolu pokúsilo sformulovať kľúčové posolstvá a očakávania adresované budúcim lídrom EÚ. Posolstvo, ktoré chcem sprostredkovať ja, je jasné: ľudia chcú vidieť väčšiu demokraciu a väčšie zapojenie mládeže, menej falošných správ a hospodárstvo, ktoré pracuje pre všetkých. Európa si nemôže dovoliť ignorovať hlas občianskej spoločnosti, skutočného strážcu našej demokracie.

Poznatky získané počas Týždňa občianskej spoločnosti sa využijú pri príprave uznesenia EHSV o voľbách do Európskeho parlamentu. Prvé závery z Týždňa občianskej spoločnosti nájdete na [webovom sídle EHSV](#).

Naša príprava na voľby zahŕňa aj posilnenie vzťahov s Európskym parlamentom. Dňa 27. februára som podpísal memorandum o porozumení s predsedníčkou Európskeho parlamentu Robertou Metsola s cieľom prehĺbiť spoluprácu medzi oboma inštitúciami, podporiť voľby do Európskeho parlamentu, zvýšiť volebnú účasť – najmä medzi nevoličmi a prvovoličmi – a bojovať proti manipulácii s informáciami. EHSV zmobilizuje svoju rozsiahlu sieť, ktorá pokrýva celú EÚ a zastupuje zamestnávateľov, pracovníkov a organizácie občianskej spoločnosti, aby sa všetci mohli plne zapojiť do tohto úsilia. Táto dohoda je kľúčovým míľnikom pri príprave na voľby

do Európskeho parlamentu v roku 2024.

EHSV sa usiluje posilniť postavenie organizácií občianskej spoločnosti nielen v Európskej únii, ale aj v zahraničí. Vo februári sme oficiálne spustili iniciatívu prijať členov z kandidátskych krajín. Ide o zlomový bod v dejinách EHSV. Myšlienku zapojiť do práce EHSV zástupcov kandidátskych krajín ocenili aj podpredsedníčka Európskej komisie Věra Jourová, predseda vlády Čiernej Hory Miloško Spajić a predseda vlády Albánska Edi Rama, ktorí sa na slávnostnom spustení iniciatívy zúčastnili. Bolo vybraných spolu 131 členov z kandidátskych krajín, ktorí sa ako skupina odborníkov z radov občianskej spoločnosti budú v nadchádzajúcich mesiacoch podieľať na práci výboru. Naším spoločným cieľom je, aby sa všetky kandidátske krajiny postupne priblížili k EÚ a aby sa v priebehu rokovaní čoraz viac integrovali.

Dynamická občianska spoločnosť a silný sociálny dialóg sú pre dobre fungujúce demokracie nevyhnutné. Prijatie členov z kandidátskych krajín je pre demokraciu v Európe pozitívnym a logickým krokom vpred.

Oliver Röpke

predseda EHSV

DÔLEŽITÉ DÁTUMY

25. marca 2024

[Posilnenie občianskej spoločnosti a participatívnej demokracie v EÚ: cesta vpred](#)

18. apríla 2024

[Občania môžu zvíťaziť nad dezinformáciami 2024](#)

24. – 25. apríla 2024

Plenárne zasadnutie EHSV

K VECI

V tejto rubrike dostal dnes priestor člen EHSV a spravodajca stanoviska na tému *Balík opatrení v oblasti obrany demokracie* Christian Moos. Uviedol dôvody, prečo EHSV nepodporuje návrh Komisie týkajúci sa tohto balíka, ktorý po zverejnení v decembri minulého roka vyvolal dosť veľký rozruch.

BALÍK OPATRENÍ V OBLASTI OBRANY DEMOKRACIE: KOMISIA BY MALA SMERNICU STIAHNU?

By Christian Moos

Obavy zo škodlivého vplyvu nepriateľských štátov, ako je Rusko, sú úplne odôvodnené. Známe sú viaceré príklady výhodných pôžičiek pre krajne pravicové strany, postov v dozorných radách pre neúspešných bývalých politikov, lukratívnych zmlúv pre pochybných podnikateľov a financovania údajných mimovládnych organizácií.

Vzhľadom na blížiacu sa voľbu do Európskeho parlamentu musíme byť preto veľmi ostražití. Napriek tomu, že balík opatrení v oblasti obrany demokracie obsahuje niekoľko dobrých odporúčaní adresovaných členským štátom, prichádza príliš neskoro. V prvom rade Komisia iniciovala balík neskoro. Následne, začiatkom leta 2023, ho odložila o viac ako pol roka, pretože kritika legislatívneho návrhu, ktorý mal balík obsahovať, bola veľmi ostrá a predovšetkým jednomyselná.

Balík uverejnený v decembri však potvrdil najhoršie obavy. Navrhovaná smernica by stigmatizovala mimovládne organizácie, ktoré dostávajú finančné prostriedky od vlád z krajín mimo EÚ, ako sú USA. Samotný návrh slúži ako argument autoritárskych vlád, ktoré využívajú zákony o zahraničných agentoch na umlčanie akejkoľvek demokratickej opozície.

Okrem toho sú definície smernice vágne a obsahujú obrovské medzery v prospech skutočných agentov Moskvy. Zástupcovia organizovanej občianskej spoločnosti sa pýtajú, prečo Komisia nezakladá všeobecný register transparentnosti, ktorý by sa vzťahoval na všetkých zástupcov záujmových skupín, bol by v súlade s platnými právnymi predpismi na vnútroštátnej úrovni a vytváral by jasný a bezpečný právny základ pre všetky zainteresované strany.

Komisia by mala stiahnuť tento návrh smernice a v novom návrhu v roku 2025 by mala zaujať komplexnejší prístup, ktorý nebude nahrávať nepriateľom demokracie.

JEDNA OTÁZKA PRE...

V našej rubrike *Jedna otázka pre...* sme požiadali Florina Marinesca, člena EHSV a spravodajcu stanoviska EHSV na tému *Lesy EÚ - nový rámec EÚ pre monitorovanie lesov a strategické plány*, aby nás oboznámil s požiadavkami EHSV v spojitosti s týmto rámcom vzhľadom na význam lesov pri dosahovaní cieľov EÚ v oblasti klímy a udržateľnosti.

NOVÉ PREDPISY EÚ O MONITOROVANÍ LESOV BY MALI SLUŽI? UDRŽATEĽNOSTI A ZARADENÍ

Florian Marin

Európsky hospodársky a sociálny výbor požaduje, aby bol nový európsky rámec monitorovania lesov udržateľný, nákladovo efektívny a prevádzkovo použiteľný. Rovnako by mal byť včasný, bezpečný a chránený, dynamický, inkluzívny a participatívny, aby sa umožnila úzka spolupráca vedcov a ľudí z praxe spolu s lepším plánovaním a tvorbou politiky založenej na dôkazoch.

Je nevyhnutné zabezpečiť komplementárnosť a predísť duplicitu údajov, na ktoré sa už vzťahujú iné právne predpisy napríklad o klíme, ovzduší a biodiverzite, ako aj spoločná poľnohospodárska politika.

Pokiaľ ide o klimatické zmeny, popri údajoch o rozvoji vidieka, obehovom hospodárstve a vedeckých údajoch sú potrebné aj dlhodobé údaje. Je

dôležité zabezpečiť interoperabilitu a rovnaké podrobnosti, technológie a frekvencie, najmä vtedy, ak sa doplnujúce údaje zbierajú vo všetkých členských štátoch EÚ. Neustále treba venovať pozornosť znižovaniu administratívneho zaťaženia a zabraňovaniu nadmernej byrokracii, ako je viacnásobný zber údajov a viacnásobné vykazovanie. Rovnaký význam by sa mal pripisovať hospodárskym, sociálnym a environmentálnym údajom o lesoch.

Rovnako je potrebné zdôrazniť význam rešpektovania práv súkromného vlastníctva a vlastníctva údajov, najmä v rámci zásady subsidiarity. V infraštruktúre na zber a spracovanie údajov o lesoch by mal prevládať verejný záujem.

Každý členský štát EÚ, ktorý má prospech z lesov, by ako doplnok iných lesníckych a drevárskych stratégií mal mať dlhodobý plán lesného hospodárstva, ktorým sa zabezpečí dokonalý súlad s cieľmi udržateľného rozvoja. S ohľadom na mnohostrannú hodnotu lesov by sa do štruktúry plánov lesného hospodárstva mali zahrnúť sociálne a ekonomické aspekty spolu so zásadou partnerstva a do vypracúvania a vykonávania dlhodobých plánov lesného hospodárstva treba zapájať občiansku spoločnosť.

Úloha Stáleho lesníckeho výboru by sa mala posilniť a jeho členmi by mali byť aj príslušní aktéri z občianskej spoločnosti.

MIMORIADNY HOS?

Naším mimoriadnym hosťom je vyslanec európskej iniciatívy občanov Bruno Kaufmann. Táto iniciatíva je jedinečným nástrojom, ktorý občanom EÚ umožňuje navrhovať nové právne predpisy EÚ. Bruno Kaufman uvádza dôvody, prečo má európska iniciatíva občanov obrovský význam a prečo môže byť raz, ak bude úspešná, vnímaná ako jeden z najvýraznejších demokratických úspechov od prelomového prijatia všeobecného a rovného volebného práva v 20. storočí.

Bruno Kaufmann je švédsky politológ a novinár, ktorý je autorom publikácií o modernej priamej a zastupiteľskej demokracii vydaných vo viac ako 40 jazykoch. Pracuje ako korešpondent v oblasti globálnych demokracií pre medzinárodné online spravodajstvo SWI swissinfo.ch mediálnej spoločnosti Swiss Broadcasting Company a pre švajčiarsky verejnoprávny rozhlas a televíziu pokrýva témy týkajúce sa severnej

Európy. Je spoluzakladateľom a členom správnej rady organizácií na podporu demokracie, ako sú Initiative and Referendum Institute, Democracy International a Global Forum on Modern Direct Democracy. Je riaditeľom pre medzinárodnú spoluprácu v nadácii Swiss Democracy Foundation.

BRUNO KAUFMANN: PREČO JE EURÓPSKA INICIATÍVA OBČANOV OVEĽA DÔLEŽITEJŠIA, NEŽ SI MYSLÍME

Pokiaľ ide o stav demokracie vo všeobecnosti, a najmä európsku občiansku iniciatívu, existuje mnoho dôvodov na sťažnosti.

Podľa najnovšej [Správy o svetovej demokracii](#), ktorú 7. marca predstavila organizácia Varieties of Democracy, sa percentuálny podiel ľudí žijúcich v demokraciách znížil na úroveň s pred takmer 40 rokmi. Hoci tento rok má na celom svete právo voliť vo voľbách viac ľudí ako kedykoľvek predtým, mnohé krajiny, v ktorých sa voľby konajú, sa stávajú autokratickejšími.

Sťažnosti si bolo možné vypočítať aj počas prvého ročníka [Týždňa občianskej spoločnosti](#), ktorý zorganizoval Európsky hospodársky a sociálny výbor začiatkom marca. Týkali sa európskej občianskej iniciatívy, prvého cezhraničného nástroja priamej demokracie na svete. Je vraj príliš „zložitý“, „nie veľmi atraktívny“, „málo dôveryhodný“, „neefektívny“ a „nie veľmi známy“ – to bolo len niekoľko nevelmi lichotivých hodnotení, ktoré predložili zainteresované strany zastupujúce občiansku spoločnosť, médiá, akademickú obec a administratívu európskej iniciatívy občanov.

Tieto veľmi kritické hodnotenia sa mi zdali byť skľučujúco presné, no táto kritika je aj tak príliš opatrná a umiernená. Demokracia si zaslúži, aby vo svete zaujímala dominantné postavenie. Na dosiahnutie tohto cieľa musíme mať ako občania a oprávnení voliči po celom svete práve teraz väčšie ambície než máme v súčasnosti.

To znamená, že nestačí postaviť sa proti strachu, dnešným diktátorom a ich zbabelým prisluhovačom. Musíme urobiť oveľa väčší krok vpred. Takýmto krokom by mohol byť ďalší rozvoj európskej občianskej iniciatívy.

Prečo práve tento nástroj? Čo nám ponúka? Tri veci. Právo, prostriedok a nástroj, ktorý nikdy v histórii ani na žiadnom inom mieste na svete neexistoval. Je komplexný, prepracovaný, digitálny, priamo demokratický, nadnárodný, má podpornú infraštruktúru a je široko využívaný.

Európska občianska iniciatíva sa od svojho vzniku v roku 2012 formuje, vykonáva a zdokonaľuje a je živým dôkazom toho, že demokratický priestor možno rozširovať a upevňovať aj v tých najnáročnejších podmienkach.

Treba dúfať, že budúci rok, keď bude mať 13 rokov, sa z „rozmaznaného dieťaťa“ stane „rebelujúci tínedžer“, ktorý konečne ukáže Európe a svetu, čo dokáže. Ak chceme zásadne oživiť strnulé myslenie národných štátov a rozvíriť byrokratické vody Európskej únie, potrebujeme túto sviežu a nespútanú silu.

Povedzme si jasne – nie je potrebné vynakladať trvalé veľké úsilie na vymýšľanie demokratických foriem spolužitia, ktoré často nazývame inováciou. Namiesto toho sa musíme venovať európskej občianskej iniciatíve, aby ku koncu desaťročia, najneskôr vo veku 16 alebo 18 rokov, dospela.

Čo to znamená? Do roku 2028 alebo 2030 treba vykonať dve dôležité zmeny. Po prvé, právomoci týkajúce sa stanovovania programu európskej iniciatívy občanov treba zrovnoprávniť s právomocami Európskeho parlamentu. Inými slovami, Európania by mali mať možnosť navrhovať právne predpisy a iné vládne opatrenia rovnako, ako to môžu robiť volení poslanci Európskeho parlamentu.

Po druhé, občania EÚ by do konca tohto desaťročia mali mať možnosť iniciovať nielen právne predpisy, ale aj celoeurópske ľudové hlasovanie o zásadných otázkach – často jednoducho nazývané referendum. Myšlienka celoeurópskeho referenda nie je nová, no v súčasnosti dozrela vďaka vzniku a počiatočnému rozvoju európskej občianskej iniciatívy.

Ak sa na základe európskej občianskej iniciatívy podarí vybudovať takúto budúcnosť, ľudia spätne zistia, že práve tomuto nástroju vďačia za najúžasnejšie demokratické úspechy od zavedenia všeobecného a rovnakého volebného práva na začiatku 20. storočia.

VO?BY DO EURÓPSKEHO PARLAMENTU

6. – 9. JÚNA 2024: JA IDEM VOLIŤ. A ?O VY?

V našej novej rubrike *Ja idem voliť. A čo vy?* od decembra 2023 do júna 2024 predstavujeme názory našich hostí na to, ako a prečo sa treba zúčastniť na voľbách do Európskeho parlamentu. V tomto vydaní je našou hostkou Konstantina Manoli, 19-ročná študentka z Grécka, ktorá sa zapojila do tohtoročného podujatia „Vaša Európa, váš názor“.

Na hlavnom mládežníckom podujatí EHSV, ktoré sa po prvý raz konalo počas Týždňa občianskej spoločnosti, sa zúčastnilo viac ako 100 mladých ľudí z celej EÚ, kandidátskych krajín a Spojeného kráľovstva, aby diskutovali o demokracii a budúcnosti Európy.

Konstantina Manoli študuje cudzie jazyky, preklad a tlmočenie na Iónskej univerzite v Grécku. Je nadšenou lingvistkou s vášňou pre politické

diskusie a globálne záležitosti.

DEMOKRACIU ZAJTRAJŠKA BUDÚ FORMOVA? MLADÍ VOLI?!

Konstantina Manoli

Nemôžeme poprieť skutočnosť, že uplatňovanie volebného práva je účinným nástrojom na vyjadrovanie názorov a ovplyvňovanie politik. Vo voľbách si totiž všetci vyberáme tých ľudí, ktorých považujeme za najvhodnejších na to, aby zastupovali nás ako osoby, naše presvedčenie a naše hodnotové systémy. Zvyčajne má však väčšina ľudí, čo platí najmä o nás mladých ľuďoch, tendenciu prehliadať význam volebného práva.

S nadšením ohlasujeme svoje želanie zmeniť svet, vytvárať lepšiu budúcnosť pre nás všetkých a pre ďalšie generácie. Avšak niekde uprostred tohto procesu sa vzdávame, keď máme pocit, že na našich názoroch, hodnotách a ideáloch už nezáleží alebo že nemáme žiadnu moc.

Ako mladá žena z Grécka viem presne, aký je to pocit. Dobre poznám frustráciu z toho, že naše hlasy zostávajú nevypočuté, sme svedkami porušovania našich práv a zažívame pocit bezmocnosti, keď sa nám zdá, že nič viac nemôžeme urobiť. Napriek nášmu najväčšiemu úsiliu niekedy veci nevychádzajú tak, ako by sme očakávali. Práve v takýchto situáciách, keď sme konfrontovaní s odozvou na naše úsilie, často zabúdame na základnú pravdu, že „naš hlas je našou silou“. Ako raz povedal Barack Obama: „Nič také ako bezvýznamný hlas neexistuje.“

Žiaľ, nemyslím si, že to len moja skúsenosť, alebo výlučná skúsenosť Grékov, mládeže, či žien. Pravdou je, že rovnaký pocit majú mnohí jednotlivci bez ohľadu na svoj vek, etnickú príslušnosť, pohlavie, náboženstvo alebo pomery, v akých žijú.

Zapojiť sa do volieb znamená kolektívne vyjadriť naše želania o podobe našej budúcnosti. Ak vezmeme veci do vlastných rúk, zabezpečíme zohľadnenie svojich snov a hodnôt v rozhodnutiach, ktoré formujú spoločnosť. Musíme konať, pretože náš hlas je kľúčom k odomknutiu dverí do budúcnosti, v ktorej budú zaznievať prejavy angažovanej mládeže.

A pamätajme aj na múdre slová Johna Lewisa: „Ak nie my, kto? Ak nie teraz, kedy?“

AKTUALITY EHSV

Rozširovanie: Zástupcovia kandidátskych krajín EÚ sa odteraz budú zapájať do práce EHSV

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) 15. februára oficiálne spustil svoju iniciatívu, ktorá umožní zástupcom občianskej spoločnosti z kandidátskych krajín EÚ podieľať sa na jeho činnosti. Celkovo bolo vybraných 131 členov z kandidátskych krajín ako skupina odborníkov z občianskej spoločnosti, ktorí sa budú môcť podieľať na práci výboru. EHSV sa tým stal prvou inštitúciou, ktorá otvorila svoje dvere kandidátskym krajinám EÚ.

Táto iniciatíva je politickou prioritou predsedu EHSV Olivera Röpkeho. Do činností EÚ sa tak vnášajú nové formy zapojenia kandidátskych krajín, čím sa má uľahčiť ich postupná a konkrétna integrácia do EÚ.

Iniciatíva bola spustená na plenárnom zasadnutí EHSV, na ktorom si vyslúžila pozitívnu odozvu od podpredsedníčky Európskej komisie **Věry**

Jourovej, predsedu vlády Čiernej Hory **Milojka Spajića** a predsedu vlády Albánska **Ediho Ramu**. Podobne reagovali aj zástupcovia občianskej spoločnosti z deviatich kandidátskych krajín EÚ (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Moldavsko, Čierna Hora, Severné Macedónsko, Srbsko, Turecko a Ukrajina) a ďalší členovia z kandidátskych krajín, ktorí sledovali podujatie online. Všetci z nich sa pritom po prvý raz zúčastnili na plenárnom zasadnutí EHSV.

Ako pri tejto príležitosti zdôraznil **predseda Oliver Röpke**, „nie je možné nechávať kandidátske krajiny ďalej čakať. EHSV sa preto rozhodol otvoriť svoje dvere týmto krajinám a zapojiť ich zástupcov – členov z kandidátskych krajín – do našej práce.“

Predseda vlády Spajić na to reagoval slovami: „Veľmi si vážime tieto aspekty postupnej integrácie. Nepovažujeme to za náhradu za členstvo, ale za spôsob, ako pripraviť krajiny regiónu západného Balkánu (v súlade s prístupom „regatta“ založeným na zásluhách) a EÚ na integráciu.“

Predseda vlády Rama dodal: „Som hlboko presvedčený, že taká istá iniciatíva by sa mala prijať v Európskom parlamente, v Európskej komisii a v Európskej rade. Len tak možno upokojiť všetky nálady a veľmi konkrétnym spôsobom podnieť novú dynamiku.“

Podpredsedníčka Európskej komisie pre hodnoty a transparentnosť **Věra Jourová** pripomenula, že „rozšírenie je naším spoločným záujmom. Zostáva naďalej geostrategickou investíciou pre Úniu. Preto podporujeme spustenie dnešnej iniciatívy a všetkých ďalších, ktoré pomáhajú našim partnerským krajinám uspieť v reformnom úsilí na ceste k lepšiemu hospodárstvu a silnejšej demokracii.“

Úplný zoznam členov z kandidátskych krajín vybraných do skupiny je k dispozícii [tu](#). (at)

Týždeň občianskej spoločnosti: európska občianska spoločnosť stanovuje program pre budúcnosť lídrov EÚ

Od 4. do 7. marca sa v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore (EHSV) konal historicky prvý Týždeň občianskej spoločnosti, na ktorom sa zišlo viac ako 800 zástupcov organizácií občianskej spoločnosti a mládežníckych skupín, aby diskutovali o nadchádzajúcich voľbách a budúcnosti EÚ. Závety budú zapracované do júlového uznesenia EHSV, v ktorom sa načrtne, čo občianska spoločnosť očakáva od budúceho vedenia Európskeho parlamentu a Komisie.

Cieľom Týždňa občianskej spoločnosti vrátane piatich hlavných iniciatív – [Dni občianskej spoločnosti](#), [Deň európskej iniciatívy občanov](#), iniciatívy [Vaša Európa, váš názor!](#), [Cena pre občiansku spoločnosť](#) a [Seminár pre](#)

[novinárov](#) – je:

- umožniť občanom, aby spolupracovali s EÚ a uplatňovali svoje demokratické práva,
- identifikovať a riešiť hrozby pre demokratické hodnoty, ako sú dezinformácie a apatia voličov, a
- zhromažďovať odporúčania občianskej spoločnosti, ktoré budú podkladom pre budúce plány EÚ.

[Prvý prehľad](#) posolstiev, ktoré organizácie občianskej spoločnosti formulovali pre nových lídrov EÚ, je zameraný najmä na pohotovosť riadenia, inkluzívne politiky a udržateľnú budúcnosť pre všetkých Európanov.

Boj proti dezinformáciám

Pred voľbami do Európskeho parlamentu dávajú zástupcovia mládeže a novinári najavo obavy v súvislosti s dramatickým nárastom šírenia dezinformácií a prehĺbovaním polarizácie v online priestore a zdôrazňujú potrebu pevných právnych rámcov. Občianska spoločnosť vyzýva na spoluprácu medzi vládami, školami a technologickými firmami s cieľom propagovať digitálnu gramotnosť a podporovať inkluzívne online prostredie bohaté na znalosti.

Hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí a celého sveta

Občianska spoločnosť požaduje prechod od modelov zameraných na rast k holistickým prístupom, ktoré uprednostňujú dobré životné podmienky, prosperitu a environmentálne limity. V súlade s tým sa mládežnícke organizácie zasadujú za smernicu o udržateľnosti podnikov a navrhujú osobitné dane z environmentálne škodlivého tovaru.

Účastníci tiež zdôraznili úlohu EÚ v digitálnej transformácii a naliehavo vyzvali na etické riadenie v oblasti umelej inteligencie a vzdelávanie občanov. Cieľom týchto opatrení je zabezpečiť zodpovedný hospodársky rast a posilniť postavenie občanov, aby sa dokázali orientovať vo vyvíjajúcom sa technologickom prostredí.

Posilnenie postavenia mladých ľudí

Zástupcovia občianskej spoločnosti trvajú na tom, že mladí ľudia musia mať možnosť formovať budúcnosť Európy. Vyslovili sa za „mládežnícky test“ pre všetky politiky EÚ s cieľom posúdiť ich vplyv na mladšie generácie. Mládežnícke skupiny konkrétne navrhli kvóty pre mladých ľudí vo voľbách do Európskeho parlamentu, aby sa tak zvýšilo ich zastúpenie.

Posilnenie demokracie

Účastníci vyzvali na vytvorenie odolnejšej a inkluzívnejšej demokracie s dôrazom na štruktúrovaný občiansky dialóg na všetkých úrovniach verejnej správy. Cieľom tohto dialógu spolu s budovaním kapacít je posilniť občiansku spoločnosť v kandidátskych krajinách EÚ a vytvoriť bezpečné a priaznivé prostredie pre rozvoj občianskej spoločnosti v Európe.

Samotná konzultácia nestačí

Tento týždeň odhalil silné a slabé stránky európskej občianskej iniciatívy. Hoci sa uznávajú jej úspechy, objavila sa aj frustrácia z nedostatočnej schopnosti inštitúcií EÚ reagovať. Ozvali sa hlasy požadujúce, aby európske iniciatívy občanov viedli ku konkrétnym reakciám, podporovali silnejšie partnerstvá a posilnili účasť občanov prostredníctvom spoločných najlepších postupov.

Pohľad do budúcnosti

Tieto odporúčania budú podkladom pre pripravované uznesenie EHSV, v ktorom budú načrtnuté očakávania občianskej spoločnosti od budúceho Európskeho parlamentu a Komisie. (gb)

[Cenu EHSV pre občiansku spoločnosť v oblasti duševného zdravia získala írsky organizácia Third Age](#)

Cenou EHSV pre občiansku spoločnosť sa odmeňujú neziskové projekty, ktoré realizujú jednotlivci, organizácie občianskej spoločnosti a podniky. Každý rok sa vyberá iná téma zameraná na niektorú dôležitú oblasť činnosti EHSV. Víťazom 14. ročníka Ceny pre občiansku spoločnosť, ktorý bol venovaný duševnému zdraviu, je írsky organizácia Third Age a jej sieť pre sociálnu angažovanosť AgeWell, ktorá bojuje proti osamelosti v starobe.

Európsky hospodársky a sociálny výbor odmenil 7. marca päť neziskových organizácií za ich mimoriadny prínos k boju proti duševným poruchám, ktorých výskyt sa v EÚ dramaticky zvýšil.

Cena vo výške 50 000 EUR bola rozdelená medzi päť víťazných projektov.

Prvú cenu vo výške 14 000 EUR získala írsky charitatívna organizácia pre tretí vek [Third Age](#).

Každý zo štyroch ďalších finalistov dostal 9 000 EUR:

- 2. miesto: **združenie Pro Lapinlahti**, FÍNSKO, za svoje komunitné centrum [Lapinlahden Lähde](#)
- 3. miesto: združenie [Integra](#), SLOVENSKO, za svoju iniciatívu **Šialený? No a!**
- 4. miesto: [Lilinkoti Foundation](#), FÍNSKO, za hry [The World of Recovery](#)
- 5. miesto: organizácia [Animenta](#), TALIANSKO, za svoj projekt **Telling Stories for Good**

VÍTAZ PRVEJ CENY

Írska charitatívna organizácia pre tretí vek **Third Age** pomáha prostredníctvom svojej siete sociálnej angažovanosti **AgeWell** starším ľuďom, ktorí sú izolovaní, oslabení a zraniteľní. Ich **jedinečná služba je založená na komunite, kde ľudia vo veku nad 50 rokov pomáhajú seniorom v rizikovej situácii a v núdzi**. Kombináciou domácich návštev a dotazníkov o duševnom zdraví prostredníctvom aplikácie pre smartfóny ponúka AgeWell spoločnosť a emocionálnu podporu a odhaľuje zdravotné riziká v počiatočnom štádiu.

ĎALŠIE VÍTAZNÉ PROJEKTY

Druhé miesto obsadilo fínske **združenie Pro Lapinlahti** a jeho komunitné centrum **Lapinlahden Lähde** alebo „Prameň z Lapinlahti“. Centrum, ktoré bolo postavené počas renovácie nemocnice v helsinskej štvrti Lapinlahti, organizuje rôzne semináre a podujatia zamerané na osvetu v oblasti duševného zdravia a každoročne privíta okolo 50 000 návštevníkov. Proklamuje sa za zónu bez diagnóz, kde môže byť každý sám sebou, bez diagnostickej nálepky, a namiesto paternalizmu ponúka posilnenie sebadôvery.

Na treťom mieste sa umiestnila slovenská organizácia **Integra** so svojou iniciatívou **Šialený? No a!**, ktorá sa usiluje odbúrať stereotypy tým, že podporuje súcitné chápanie duševného zdravia medzi mladými ľuďmi. Poskytuje zároveň pohľad z prvej ruky na to, aké to je mať duševné problémy a ukazuje cestu k uzdraveniu.

Štvrtú cenu získala **fínska nadácia Lilinkoti**, ktorej poslaním je podporovať duševné zdravie svojimi inovačnými a kreatívnymi hrami s názvom **The World of Recovery**. Hry pomáhajú v procese zotavovania sa z duševných chorôb prostredníctvom cieľov, ktoré podporujú zdravý obraz samého seba, osobnú samostatnosť a aktívny a zmysluplný život. Ide o dve odlišné hry: nenásilnú smartfónovú hru a oceňovanú spoločenskú rolovú hru. Určené sú osobám, ktoré sa zbavujú závislosti od návykových látok, ako aj odborníkom. Sú voľne dostupné.

Projekt **Telling Stories for Good** zabezpečil talianskej neziskovej organizácii **Animenta piate miesto**. Týmto projektom Animenta prepisuje stereotypné naratívy o poruchách stravovania, ktoré len v Taliansku postihujú viac ako štyri milióny ľudí, z čoho dva milióny sú dospelávajúci. Jej programy v oblasti prevencie a osvetu realizujú dobrovoľníci online a v školách v celom Taliansku.

EHSV spustil tohtoročnú súťaž v júli 2023. Tým, že ju venoval problematike duševného zdravia, chcel uznať kľúčovú úlohu, ktorú zohráva občianska spoločnosť v súvislosti s liečbou a prevenciou v oblasti duševného zdravia. **Víťazi boli vybraní spomedzi viac ako 100 uchádzačov z 23 členských štátov.**

V minulosti bola cena zameraná na témy ako mládež, pomoc Ukrajine, opatrenia v oblasti klímy, rodová rovnosť či posilnenie žien a migrácia. V roku 2020 EHSV svoju Cenu pre občiansku spoločnosť výnimočne nahradil Cenou za občiansku solidaritu, ktorá bola venovaná boju proti pandémie ochorenia COVID-19. (II)

De? európskej iniciatívy ob?anov 2024: ako dosiahnu? vyššiu úrove? ob?ianskej angažovanosti

Deň európskej iniciatívy občanov 2024 bol dôrazným pripomenutím potenciálu, ale aj obmedzení európskej iniciatívy občanov. Bol oslavou toho, ako doterajšie úspešné iniciatívy prispeli k informovanosti a podnietili verejné diskusie, ale zároveň odhalil frustráciu, pokiaľ ide o schopnosť reakcie a následné opatrenia inštitúcií EÚ.

Hlavné závery z Dňa európskej iniciatívy občanov:

Iniciatíva občanov nielen ako odporúčanie. Úspešné európske iniciatívy ob?anov by mali automaticky viesť k zásadným opatreniam Komisie vrátane konkrétnych reakcií a v prípade potreby aj legislatívnych návrhov. Zabezpe? il by sa tým ich priamy vplyv na právne predpisy EÚ a podporil zmyslupnejší dialóg medzi ob?anmi a inštitúciami.

- **Silnejšie partnerstvá.** K?ú?om je spolupráca. Na zosilnenie hlasov ob?anov je potrebná strategická spolupráca organizátorov iniciatív, ob?ianskej spoločnosti, médií a verejných partnerov.
- **Sústavné zlepšovanie.** Rámec európskej iniciatívy ob?anov sa neustále vyvíja. Využívaním najlepších postupov a podporou výmeny poznatkov medzi rôznymi aktérmi môžeme zlepšiť celý proces európskej iniciatívy ob?anov a umožniť ešte väčšiemu po?tu ob?anov, aby sa aktívne zapájali.

Takáto iniciatíva umožňuje občanom požiadať EÚ, aby konala a navrhla nový právny predpis týkajúci sa konkrétnej problematiky. Keď iniciatíva dosiahne 1 milión podpisov, Komisia rozhodne, aké opatrenia prijme.
(gb)

YEYS 2024: priority EÚ v oblasti mládeže na nasledujúce legislatívne obdobie

Viac ako 100 mladých ľudí z EÚ, kandidátskych krajín a Spojeného kráľovstva sa zúčastnilo na podujatí Vaša Európa, váš názor. (YEYS), kde sa podelili o svoje vízie a odporúčania týkajúce sa budúcnosti Európskej únie. V súvislosti s blížiacimi sa voľbami do Európskeho parlamentu sa podujatie YEYS 2024 zameriava na boj proti rezignácii mladých ľudí a podporu ich účasti.

Hlavné odporúčania:

1. zaviesť kvótu pre zastúpenie mládeže vo voľbách do Európskeho parlamentu,
2. prijať smernicu, ktorou sa v dodávateľských reťazcoch a obchodných ťinnostiach zohľadnia aspekty ľudských práv a životného prostredia,
3. vytvorí právny rámec pre sociálne médiá na boj proti polarizácii a dezinformáciám,
4. vypracovať štandardizovanú stratégiu v oblasti sexuálnych a reprodukčných práv,
5. vykonávať osobitné usmernenia pre zdaňovanie tovaru poškodzujúceho klímu, pričom z výnosov sa budú financovať iniciatívy šetrné ku klíme.

Tieto návrhy budú predložené inštitúciám a tvorcom politik EÚ a začlenia sa do záverov z Týždňa občianskej spoločnosti a do uznesenia EHSV o nadchádzajúcich voľbách do Európskeho parlamentu.(gb)

EHSV požaduje stratégiu pre občiansky dialóg

V diskusii s podpredsedníčkou Komisie a komisárkou pre demokraciu a demografiu Dubravkou Šuicovou EHSV vyzval na vypracovanie stratégie pre občiansky dialóg, ktorá by bola prvým krokom k posilneniu úlohy občianskej spoločnosti a k väčšej účasti občanov na tvorbe politik EÚ.

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vyjadril svoje požiadavky v stanovisku na tému [Posilnenie občianskeho dialógu a participatívnej demokracie v EÚ: cesta vpred](#), ktoré prijal na svojom plenárnom zasadnutí 15. februára krátko po diskusii.

Zdôraznil v ňom nalievavú potrebu zintenzívniť vykonávanie článku 11 Zmluvy o EÚ, podľa ktorého majú inštitúcie spoločnú zodpovednosť za to, aby organizovaná občianska spoločnosť bola aktívne zapájaná do tvorby právnych predpisov EÚ.

K tomuto zintenzívneniu by malo dôjsť v nadväznosti na Konferenciu o budúcnosti Európy, ktorá bola prelomovou iniciatívou i skvelou ukážkou demokracie v praxi a zahŕňala viacero diskusií vedených občanmi

o otázkach, ktoré sa priamo týkajú ich života.

„Všetci sa zhodneme na tom, že hlasy občanov treba počúvať nielen počas volieb. V inštitúciách a orgánoch EÚ musíme zlepšiť zapojenie občianskej spoločnosti do zmysluplného dialógu, a nie ju len informovať a konzultovať s ňou,“ uviedol predseda EHSV **Oliver Röpke**.

Budovanie transparentnejšej, inkluzívnejšej a demokratickejšej EÚ si vyžaduje väčšiu občiansku angažovanosť a silné partnerstvo inštitúcií EÚ s riadiacimi orgánmi členských štátov. „Spoločnými silami zabezpečíme, aby EÚ zostala pre svet baštou nádeje a modelom participatívnej demokracie,“ zdôraznila komisárka.

Spravodajca stanoviska **Pietro Barbieri** skonštatoval, že „EHSV týmto stanoviskom vyzýva európske inštitúcie, aby urobili konkrétny krok vpred a prijali stratégiu pre občiansky dialóg, na základe ktorej by sa vypracoval akčný plán a medziinštitucionálna dohoda zahŕňajúca všetky úrovne EÚ. Závazok EHSV svedčí o naliehavej potrebe, ktorú nemožno prehliadať, ale treba ju bezodkladne uspokojiť.“

Spoluspravodajkyňa **Miranda Ulens** dodala, že na uskutočnenie sociálneho dialógu už máme osvedčené postupy: „Návrhmi, ktoré sme predložili, sa zabezpečí, aby boli vypočuté aj názory iných legitímnych a reprezentatívnych organizácií. Vytvoríme pre našich občanov skutočne demokratickú Európu!“
#TogetherStrong! (II)

[Spoznajte šampiónov excelentnosti: EHSV a Európska komisia upriamujú pozornosť na odborné vzdelávanie s cieľom riešiť nedostatok pracovnej sily](#)

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) a Európska komisia zorganizovali 23. februára hlavné podujatie Európskeho roka zručností, na ktorom sa zúčastnilo viac ako 400 mladých ľudí zo všetkých členských štátov EÚ, aby upriamili pozornosť na zručnosti potrebné pre súčasné a budúce pracovné miesta.

Na podujatí [Meet the Champions of Excellence](#) sa zúčastnilo 35 mladých šampiónov EÚ z nedávnych súťaží [WorldSkills](#), [EuroSkills](#) a [Abylimpics](#) (olympijské zručnosti pre osoby so zdravotným postihnutím), kde sa súťažilo vo viac ako 20 rôznych disciplínach, ako je mobilná robotika, IKT, mechanika, grafický dizajn, automobilové technológie a stavebníctvo.

Šampióni sa podelili o inšpiratívne príbehy o svojom vzdelávaní a kariérnej ceste. Mladé publikum mohlo sledovať a spoznávať tradičné i nové zručnosti počas špeciálnych ukážok v oblastiach, ako je floristika, lakovanie áut, robotika a virtuálna realita, vrátane diskusií o integrácii robotických systémov, prezentácia robota na odminovanie na Ukrajine a projektovanie dizajnu pomocou počítača.

Cieľom bolo propagovať výhody a príležitosti, ktoré ponúka odborné vzdelávanie a príprava (OVP), najmä v kontexte zelenej a digitálnej transformácie a budúceho sveta práce. OVP je dôležitá aj v súčasnom kontexte nedostatku pracovných síl a zručností a ich nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami v EÚ, kde viac ako tri štvrtiny podnikov uvádzajú, že majú problémy s hľadaním pracovníkov s potrebnými zručnosťami.

Predseda EHSV Oliver Röpke uviedol, že „zručnosti sú kľúčovým prvkom, ktorý umožňuje mladým ľuďom prosperovať v osobnom živote aj kariére. Vzhľadom na prebiehajúcu digitálnu a zelenú transformáciu máme možnosť sa prostredníctvom zručností nielen prispôsobiť, ale aj vytvoriť pracovné miesta budúcnosti.“

Nicolas Schmit, komisár pre zamestnanosť a sociálne práva, dodal, že „odborné vzdelávanie ponúka na dnešnom trhu práce veľa príležitostí. Som presvedčený, že OVP má potenciál pomôcť nám riešiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a nedostatok pracovných síl, ktoré brzdia európske priemyselné odvetvia.“

Podujatie ukázalo, že OVP je vynikajúcou voľbou, ktorá ponúka dobré kariérne vyhliadky a rýchlejšie pracovné príležitosti pre mladých ľudí, ako aj pre dospelých, ktorí chcú zmeniť zamestnanie alebo si jednoducho zvýšiť kvalifikáciu. Napriek tomu je pre mnohých potenciálnych študentov často až druhou voľbou. V roku 2021 sa o niečo viac ako polovica všetkých študentov zapísaných do škôl so stredoškolským vzdelávaním v EÚ zúčastňovala na programoch s odborným zameraním.

V roku 2022 sa takmer 80 % čerstvých absolventov OVP podarilo získať prácu, pričom EÚ chce do roku 2025 dosiahnuť cieľ 82 %. (II)

Vynovený európsky pas demokracie

Pokúšate sa zmeniť vzdelávací systém? Máte problém s kontaminovanými potravinovými výrobkami? Chcete presunúť nákladné vozidlá z ciest na železnicu? Alebo zápasíte s cezhraničnou registráciou svojej spoločnosti? Občania EÚ majú mnoho práv a takisto čelia ťažkým rozhodnutiam - musia však vedieť, kde a ako môžu dosiahnuť zmenu a aké sú ich možnosti.

Odpovede nájdete v našom obľúbenom európskom pase demokracie, ktorý bol práve aktualizovaný. Pas poskytuje informačné prehľady, podkladové informácie, orientačné návody a navigátory pre všetky aspekty modernej európskej demokracie vrátane súboru nástrojov účasti a podrobnej príručky o európskej iniciatíve občanov.

[Nová verzia](#) je už k dispozícii vo viacerých jazykoch a ďalšie jazykové verzie pridáme v nasledujúcich týždňoch. (cw)

European Democracy
Passport

AKTUALITY SKUPÍN

Čas na rozsiahly program európskeho obranného priemyslu

Antonello Pezzini, delegát poradnej komisie EHSV pre priemyselné zmeny a bývalý člen skupiny Zamestnávateľa v EHSV

V januári európsky komisár pre vnútorný trh Thierry Breton opakovane poukázal na potrebu konsolidovať vnútorný trh v oblasti obrany s cieľom zaistiť našu bezpečnosť. „Začali sme muníciou pre Ukrajinu“, uviedol. „Teraz musíme rozšíriť tento prístup tak, aby zahŕňal rozsiahly program európskeho obranného priemyslu schopný podporovať rozširovanie európskej priemyselnej základne a rozvíjať infraštruktúru potrebnú na ochranu sporných oblastí.“

EHSV mal príležitosť pri viacerých príležitostiach opätovne zdôrazniť potrebu podporiť spustenie **Programu rozvoja európskeho obranného priemyslu (EDIDP)** zameraného na vytvorenie interoperabilného a integrovaného spoločného systému obrany.

Tento cieľ je o to naliehavejší, že súčasná geopolitická situácia nás naliehavo nabáda k tomu, aby sme posilnili strategickú autonómiu Európy v oblasti obrany a vytvorili pevnú spoločnú priemyselnú a technologickú základňu.

EDIDP by mal byť rámcovaný spoločnou strategickou víziou pre obranný priemysel, ktorá môže smerovať k účinnej integrácii európskych výrobcov a používateľov so zapojením aspoň troch členských štátov.

Objavuje sa a rastie potreba štruktúrovaného dialógu na európskej úrovni v súčinnosti a koordinácii s NATO, ako aj potreba rady ministrov obrany, ktorá by mohla poskytnúť stále politické vedenie a fórum pre konzultácie a prijatie skutočne európskych rozhodnutí.

Príslušné ustanovenia musia zabezpečiť: rovnováhu medzi veľkými a malými krajinami; 20 % zúčastnených podnikov musia tvoriť menšie podniky; odbornú prípravu pre kvalifikovaných zamestnancov a nové pracovné profily; a rekvalifikáciu zamestnancov, ktorých zručnosti sa stali nadbytočnými alebo zastaranými.

Teraz je čas rozšíriť a posilniť tento prístup o rozsiahly program európskeho obranného priemyslu, ktorý by bol schopný podporiť rozšírenie európskej priemyselnej základne prostredníctvom vývoja položiek s „dvojakým použitím“. Ide o položky, vrátane softvéru a technológií, ktoré sa môžu použiť na civilné aj vojenské účely a zahŕňajú položky, ktoré sa môžu použiť na navrhovanie, vývoj, výrobu alebo použitie chemických alebo biologických zbraní a ich nosičov.

Prečítajte si celé znenie článku Antonella Pezziniho v bulletine skupiny Zamestnávateľa:

<https://europa.eu/!vYX7Wq>

Z farmy do útoku?

Bez sociálnej dohody nebude žiadna zelená dohoda

skupina Pracovníci v EHSV

Farmári zablokovali 26. februára na protest ulice Bruselu traktormi, druhýkrát v rozmedzí niekoľkých týždňov. V ostrom kontraste so zvyčajným defilé decentných oblekov a kostýmov zaplnili ulice európskej štvrte nákladiaky a traktory a zakrylo ich seno a kopy horiacich pneumatík. Protesty poľnohospodárov mali viacero dôvodov [od SPP a environmentálnych politik až po otázky, ktoré nijako nesúviseli s týmito témami](#).

Pravda je taká, že európsky vidiek je v ťažkej situácii, a to už veľmi dlho. Skupina Pracovníci a EHSV ako celok opakovane varovali, že [bez sociálnej dohody nebude žiadna zelená dohoda](#). A hoci by mohlo byť lákavé ignorovať to ako ďalší vedľajší produkt bruselského žargónu, bola by to

veľká chyba. Vidiek čelí skutočným problémom. [Reťazce platia výrobcovi almužnu, ale stanovujú nehanebne vysoké spotrebiteľské ceny](#), pomoc na realizáciu environmentálnych reforiem je nedostatočná a situáciu komplikujú aj (nespravodlivý) voľný obchod, ťažké pracovné podmienky a zmena klímy.

Reakcia Európskej komisie, [ktorá rýchlo upustila od požiadaviek na pesticídy](#), je ešte znepokojivejšia než skutočnosť, že sa riadne nekonzultovalo a nespolupracovalo so sociálnymi partnermi a že sa nič neurobilo v oblasti sociálnej politiky. Rovnako ako v prípade environmentálnych opatrení, aj upustením od týchto požiadaviek naši politici možno získajú trochu času, ale zároveň tak prekročíme hranicu, z ktorej už pre naše životné prostredie nebude návratu.

Okrem toho sa blížila voľba a krajná pravica sa snaží využiť nespokojnosť vo svoj prospech a do určitej miery sa jej darí nasmerovať protestné hlasy proti cieľom udržateľného rozvoja, Zelenej dohode a Agende 2030.

Konferencia s názvom „Posilnenie občianskeho dialógu a participatívnej demokracie v EÚ: cesta vpred“

skupina Organizácie občianskej spoločnosti v EHSV

Skupina EHSV Organizácie občianskej spoločnosti usporiada 25. marca od 14.30 do 18.00 hod. v Bruseli konferenciu s cieľom preskúmať, akým spôsobom môžu EÚ ako celok a jednotlivé členské štáty zabezpečiť účinný nepretržitý občiansky dialóg a participatívnu demokraciu.

Medzi pozvanými rečníkmi budú:

- **Pedro Silva Pereira**, podpredseda Európskeho parlamentu, ktorý zastupuje predsedníčku Európskeho parlamentu Robertu Metsolu v kontaktoch s organizáciami občianskej spoločnosti zastupujúcimi občanov,
- a **Jeho Excelencia Willem van de Voorde**, belgický veľvyslanec a stály predstaviteľ Belgicka pri EÚ.

Počas konferencie budú prezentované tieto dve nové iniciatívy:

- **stanovisko EHSV** na tému *Posilnenie občianskeho dialógu a participatívnej demokracie v EÚ: cesta vpred* ([SOC/782](#)), vypracované na žiadosť belgického predsedníctva Rady EÚ a prijaté na plenárnom zasadnutí EHSV 15. februára;
- a **otvorený list**, ktorý iniciovala skupina Organizácie občianskej spoločnosti a organizácia Civil Society Europe a ktorý získal podporu 156 signatárov z 26 členských štátov EÚ. Adresuje sa v ňom výzva hlavným inštitúciám EÚ, aby prijali konkrétne opatrenia na zavedenie otvoreného, transparentného a pravidelného dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti vo všetkých oblastiach politiky.

Na konferencii sa zídu zainteresované strany z inštitúcií a širšie publikum, aby sa spolu zamysleli nad tým, ako sa opatrenia navrhnuté v rámci týchto a ďalších iniciatív môžu uplatňovať v praxi.

Konferencia bude **prístupná verejnosti**. Ak sa na nej chcete aktívne zúčastniť (na mieste alebo na diaľku), je potrebné sa zaregistrovať. Podujatie sa bude **vysielat' naživo**.

Ďalšie informácie, návrh programu, registráciu a stríming nájdete **na webovom sídle podujatia**.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Brožúra venovaná 14. Cene pre občiansku spoločnosť: spoznajte niektorých z našich kandidátov!

EHSV uverejnil brožúru, v ktorej predstavuje niektoré z projektov uchádzajúcich sa o Cenu pre občiansku spoločnosť venovanú problematike duševného zdravia. Chce tak vyzdvihnúť iniciatívy občianskej spoločnosti snažiacej sa zastaviť nečujne sa šíriacu epidémiu duševných porúch v EÚ. Brožúru si môžete prečítať [tu](#).

Vedeli ste, že...? Fakty a čísla o duševnom zdraví

Fakty a čísla o duševnom zdraví v EÚ nie sú ružové, ale skôr výzvou začať konať. EHSV sa zasadzuje za výraznejšie kroky na podporu duševného zdravia na národnej, aj na európskej úrovni. Vyzýva tiež na prijatie záväzných právnych predpisov na predchádzanie psychosociálnym rizikám na pracovisku. Cena EHSV pre občiansku spoločnosť za duševné zdravie je poctou pokračujúcemu úsiliu občianskej spoločnosti o zlepšenie blahobytu Európanov.

1. EHSV sa rozhodol venovať svoju hlavnú Cenu pre občiansku spoločnosť oblasti duševného zdravia po správach o tom, že po pandémie COVID-19 sa v celej Európe rozšírili poruchy duševného zdravia, ako sú úzkosť a depresia. Podľa OECD sa podiel výskytu príznakov úzkosti u mladých ľudí vo viacerých európskych krajinách viac ako zdvojnásobil. Pandémia takisto znížila vek nástupu porúch príjmu potravy, najmä u dospievajúcich. Už pred vypuknutím pandémie ochorenia COVID-19 zasahovali problémy s duševným zdravím v celej EÚ minimálne 84 miliónov ľudí, čo predstavuje približne každého šiesteho obyvateľa.
2. Približne 4 % úmrtí ročne v EÚ sa pripisuje duševným poruchám a poruchám správania. Zlé duševné zdravie má tiež obrovský hospodársky vplyv, keďže priame a nepriame náklady predstavujú približne 4 % HDP. Viac ako tretina týchto nákladov vyplýva z nižšej miery zamestnanosti a klesajúcej produktivity v práci.
3. V roku 2020 podľa Eurostatu 44,6 % zamestnanej populácie vo veku 15 – 64 rokov v EÚ uviedlo, že sa stretli s rizikovými faktormi ovplyvňujúcu duševnú pohodu v práci. Najčastejšie uvádzaným rizikovým faktorom pre duševnú pohodu v práci bola preťaženosť v práci alebo časový tlak. Tento faktor uviedla takmer pätina zamestnaných osôb v EÚ.
4. Duševná pohoda sa dostala na popredné miesto politického programu v EÚ. V dôsledku toho Komisia v júni 2023 schválila komplexný prístup k duševnému zdraviu. Cieľom tohto nového prístupu, na ktorý sa vyčlenilo 1,23 miliardy EUR, je podpora duševného zdravia vo všetkých politikách EÚ, pričom sa zameriava na tri hlavné zásady: primeraná a účinná prevencia; prístup k vysokokvalitnej a cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti a liečbe v oblasti duševného zdravia a opätovné začlenenie do spoločnosti po vyliečení. Duševné zdravie je tiež politickou prioritou EHSV a tvorí jadro jeho práce.
5. EHSV dostal až 105 žiadostí z celej EÚ, ktoré sa týkali širokej škály tém – od projektov na predchádzanie psychosociálnym rizikám na pracovisku alebo riešenia otázok, ako je zneužívanie návykových látok a kybernetická závislosť, až po boj proti stigmatizácii v súvislosti s duševným zdravím a podporu komunitnej pomoci. EHSV dúfa, že ocenenie a vyzdvihnutie tohto dôležitého mimovládneho úsilia pri podpore duševného zdravia môže inšpirovať aj ostatných, aby robili to isté. (sg)

By? duševne fit vo vyššom veku: sila spoľo? enských kontaktov

Prostredníctvom svojej siete pre sociálnu angažovanosť AgeWell bojuje írsky charitatívna nadácia Third Age („Tretí vek“) proti osamelosti v starobe. Spoločníci AgeWell, sami ľudia starší ako 50 rokov, navštevujú seniorov raz do týždňa u nich doma a robia im nielen spoločnosť, ale pomocou dotazníka formou telefónnej aplikácie zároveň sledujú aj ich zdravie a pohodu. Alison Branigan z nadácie Third Age nám prezradil, že do dnešného dňa získalo v írskom grófstve Meath podporu viac ako 500 ľudí, pričom niektorí opisujú službu ako „záchranné lano“ alebo dokonca ako „svetlo na konci dlhého tmavého tunela“.

Čo vás viedlo k spusteniu tohto projektu?

Projekt AgeWell bol zavedený v írskom grófstve Meath na podporu zväčšujúcej sa staršej populácie, ktorá má osobitné sociálne, emocionálne, psychologické a fyzické potreby v oblasti starostlivosti. Naše zdravotnícke služby sú pod obrovským tlakom, naše obyvateľstvo sa rozrastá a starne a existujú dlhé poradovníky na služby vrátane domácej podpory. AgeWell poskytuje včasnú a praktickú reakciu, ktorá dopĺňa a posilňuje existujúcu zdravotnú starostlivosť tým, že podporuje starších ľudí, ktorí sú izolovaní, osamelí, zraniteľní, viazaní na svoju domácnosť a ohrození, s cieľom pomôcť im dlhší čas kvalitnejšie žiť tam, kde si zvolia. My im poskytujeme sociálne väzby a neustále monitorovanie zdravia a pohody. Okrem toho sa snažíme identifikovať vznikajúce problémy a reagovať na ne pred tým, než vyústia do vážnejšej situácie. AgeWell tiež dobre zapadá do celkovej koncepcie našej organizácie Third Age, ktorá podporuje starších ľudí priamo prostredníctvom inovatívnych služieb a programov a vytvára jedinečné dobrovoľnícke príležitosti, v rámci ktorých môžu starší ľudia podporovať svojich rovesníkov a iné komunitné skupiny.

Ako bol váš projekt prijatý? Získali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? (Môžete uviesť nejaký príklad?)

AgeWell do dnešného dňa podporil v grófstve Meath viac ako 500 starších ľudí. Mnohí skutočne oceňujú spoločenský aspekt programu: k svojim „spoločníkom z AgeWell“ si vybudovali špeciálny vzťah založený na dôvere, ktorá nám pomáha pochopiť ich potreby a obavy, a tým nám umožňuje lepšie ich podporovať.

Na ilustráciu uvediem pár komentárov našich klientov: „táto služba ma udržuje pri živote“, „nevedela som, že som potrebovala podporu, kým som ju nedostala“, „som vďačná za túto službu a svoju spoločníčku, ktorá vnáša svetlo do môjho života“, „bol som veľmi osamelý, nikoho som celé dni nevidal, a teraz sa skutočne teším na návštevy“. Jeden klient, ktorý sa ocitol vo veľmi skľučujúcom rozpolžení a pripustil, že niekoľkokrát uvažoval aj o samovražde, uznal, že „projekt AgeWell prišiel v správnom čase – pomohol mi uvidieť svetlo na konci dlhého tmavého tunela“. Takisto dodal, že „k tejto službe by mal mať prístup každý“.

Naši spoločníci – dobrovoľníci, ktorí sú takisto starší ľudia, k tomu dodávajú: „skutočne ma napĺňa byť dobrovoľníkom“, „je to skvelý pocit vidieť, že prinášate zmenu“, a „cez túto prácu som sa veľa naučila o

ľudoch i o sebe samej“.

Štatisticky môžeme dokázať, že AgeWell pomáha zlepovať duševný stav a subjektívne zdravie, poskytuje širšiu sociálnu, emocionálnu a informačnú podporu, znižuje izoláciu a osamelosť a zvyšuje úroveň fyzickej aktivity.

Ďalšia spätná väzba zahŕňa pokoj duše, ktorý podľa vlastného vyjadrenia pociťujú rodinní príslušníci našich klientov, a uznanie našej práce zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí neustále odkazujú klientov priamo na nás.

Čo by ste poradili iným organizáciám, ak chcú byť úspešné v podobných aktivitách a programoch?

Spoznajte svoje publikum, zapojte účastníkov do procesu a vypočujte si ich návrhy a potreby. Verte vo svoje znalosti a v to, čo môžete dosiahnuť, buďte odvážni, kreatívni, vytrvalí: ak je váš nápad dostatočne dobrý, nájdete spôsob ako ho realizovať. Buďte otvorení spolupráci s ostatnými a ak dokážete získať pomoc od štátu alebo organizácií zdravotnej starostlivosti vo forme financovania a/alebo podpory/propagácie, môže to výrazne prispieť k dôveryhodnosti programu, jeho vplyvu a jeho úspechu.

Čo je podľa vás hlavným spúšťačom zhoršenia duševného zdravia v pokročilom veku okrem fyziologických faktorov? Môžeme ako spoločnosť zlepšiť duševné zdravie starších ľudí?

Osamelosť a izolácia sú odjakživa faktormi, ktoré prispievajú k zhoršeniu duševného zdravia v starobe. A hoci to môže byť problém vo vidieckom Írsku, je to rovnako rozšírené v pulzujúcich mestách. Dôsledky pandémie, nútená izolácia, „zakuklenie sa“ pred vonkajším svetom, vyhýbanie sa iným a strata spoločenských kontaktov, ako aj prístupu k aktivitám a slobody v uplynulých rokoch vyvolali epidémiu strachu, úzkosti, depresie a problémov s duševným zdravím. Svoju úlohu zohrali aj domáce a svetové udalosti vrátane rastúcich životných nákladov, vojny a konfliktov. Postupne ako ľudia starnú, ich sociálne kruhy sa môžu scvrkávať, choroba môže ovplyvniť ich schopnosť vychádzať z domova, môžu naopak ostať naň naviazaní a odkázaní a prísť o svoju nezávislosť. To všetko môže mať vplyv na ich sebaúctu, nazeranie na seba, náladu a pohľad na budúcnosť. Je dôležité, aby sa na starších ľuďoch nezapúdilo len preto, že môžu byť neviditeľní: musíme pamätať na význam komunity, jej zásahov a sily spoločenských kontaktov a iniciatív, ktoré na nich stavajú.

Stigmatizácia a diskriminácia nemajú v Lapinlahden Lähde miesto

V roku 2013 bola nemocnica v Lapinlahti - prvá psychiatrická nemocnica vo Fínsku so 170-ročnou históriou a symbol starostlivosti o duševné zdravie v krajine - prázdna a zabudnutá. Potom si skupina aktivistov v oblasti duševného zdravia vyhrnula rukávy, aby tento historicky zaujímavý, ale schátraný areál premenila na verejné centrum duševného zdravia, kultúry a umenia. Siru Valleala, zástupkyňa združenia Pro Lapinlahti, ktoré toto centrum prevádzkuje, nám vysvetlila, že Lapinlahden Lähde je teraz v prvom rade inkluzívnym miestom, v ktorom nemá žiadne miesto stigmatizácia ani predsudky a kde sa každý cíti vítaný.

Prečo ste sa rozhodli začať tento projekt?

V roku 2013 bola nemocnica v Lapinlahti, prvá fínska psychiatrická nemocnica postavená ešte v roku 1841, prázdna. Mesto Helsinki nemalo žiadne plány čo s ňou urobiť. Historicky zaujímavá lokalita nemocnice obklopenej krásnym parkom bola zabudnutá a schátraná. Skupina aktivistov v oblasti duševného zdravia nespokojná s touto neutešenou situáciou vtedy začala propagovať svoju víziu, ako by sa táto nemocnica s príslušným parkom mohla premeniť na verejné centrum duševného zdravia, kultúry a umenia.

Centrum nakoniec dostalo názov Lapinlahden Lähde - „Lapinlahtský prameň“. Aktivity, ktoré v ňom prebiehajú, zodpovedajú historickému a architektonickému významu tejto lokality na pobreží zálivu Lapinlahti a sú inšpirované 170 rokmi práce v oblasti duševného zdravia. Ťažisko činnosti sa však z liečenia chorôb presunulo na dosiahnutie pohody vo všetkých oblastiach života. Lapinlahden Lähde je v súčasnosti živým príkladom práce zameranej proti stigmatizácii a na posun paradigmy smerom k podpore všetkého pozitívneho.

V minulosti bol tento komplex hlavnou psychiatrickou nemocnicou a miestom neustálej starostlivosti o duševné zdravie. Združenie duševného zdravia Pro Lapinlahti bolo založené v roku 1988, keď bola nemocnica v Lapinlahti ešte v prevádzke. Aktivisti chceli s využitím všetkých poznatkov dostupných v 21. storočí vytvoriť inovatívne centrum na podporu duševného zdravia, ktoré by bolo miestom stelesňujúcim konkrétnu zmenu paradigmy od liečby duševných chorôb smerom k podpore duševnej pohody.

Ako bol váš projekt prijatý? Máte spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? Môžete nám povedať nejaký príklad?

Spočiatku bolo výzvou primäť ľudí k tomu, aby prekročili bránu bývalej psychiatrickej nemocnice. Jej areál bol pre verejnosť uzavretý už 170 rokov, takže napriek záujmu a zvedavosti ľudí bolo ťažké ich presvedčiť, aby si to tam popozerali a že sú tam vítaní. Ľudia sa pomaly, ale isto začali zapájať do aktivít a podujatí centra a s nadšením prispievať k jeho rozvoju, k dobrovoľníckej činnosti a výmene nápadov. Umelci a účinkujúci priniesli do Lapinlahden Lähde svoje diela a predstavenia a v súčasnosti organizujeme viac ako 400 podujatí ročne a 50 - 60 umeleckých výstav. Areál je teraz prístupný pre všetkých Helsinčanov, pričom celoročne prispieva k duševnej pohode a pomáha prekonať osamelosť a sociálne vylúčenie.

„Keď som sa zapojila do tejto iniciatívy, mala som veľmi príjemný pocit, že tu môžem byť a pomáhať vdýchnuť tomuto miestu nový život... a zbaviť ho všetkého ťaživého.“ (Cresswell-Smith, J. a kol., 2022)////je to nejaká Johanna, PhD Population Health; nechápem, prečo to dávajú ako odkaz na knihu, či článok bez uvedenia názvu

Bývalá nemocnica v Lapinlahti sa dnes považuje za veľmi bezpečné a inkluzívne miesto. Miesto, kde sa cítite vždy vítaný a vítaná, bez ohľadu na to, aký máte práve deň alebo v akej životnej situácii sa nachádzate. Minulosť tohto miesta, keď bolo psychiatrickou nemocnicou, má svoj význam. Umožní vám, aby ste ukázali svoju zraniteľnosť, a zároveň symbolizuje jedinečnú otvorenosť voči duševným problémom. Stavíme na pevnom pociťte komunity a každý môže bezpečne skúmať svoje silné stránky. Stigmatizácia a diskriminácia nemajú v Lapinlahden Lähde žiadne miesto a my sme hrdí na to, že všetkých ľudí dokážeme začleniť do komunity.

Centrum sa sprevádzkovalo v spolupráci s vlastníkom, ktorým je mesto Helsinki, a predpokladom jeho činnosti bola celková premena areálu. V súčasnosti sa prijímajú ďalekosiahle politické rozhodnutia o budúcej zodpovednosti za tento areál a dufame, že sa pri nich v plnej miere zohľadní úspech doterajších činností.

Ako konkrétne použijete získané finančné prostriedky na ďalšiu pomoc tejto komunite? Plánujete už nejaké nové projekty?

Budeme pokračovať v rozvoji našich aktivít, aby sa do nich mohlo zapojiť a mať z nich prospech ešte viac ľudí. Nedávno sme spustili veľmi zaujímavý projekt pre ľudí, ktorí sa zotavujú z duševných porúch. Jeho cieľom je zlepšiť dostupnosť kultúrnych aktivít a zaviesť dokonca právo na takéto aktivity. Konkrétnejšie ide o to, ako pomôcť ľuďom nájsť si vlastný spôsob kultúrneho prejavu, zistiť, čo pre nich funguje, pokiaľ ide o kultúru duševnej pohody a umenie. Práve na to využijeme štedrú odmenu, ktorú sme tu získali.

Aké kolektívne činnosti sú podľa vás potrebné na odstránenie stigmatizácie, ktorá tak často sprevádza duševné problémy? Môže umenie zohrávať úlohu pri zlepšovaní postavenia ľudí s takýmito problémami?

Musíme ponúkať také aktivity, pri ktorých sa môžu stretávať ľudia s rôznymi skúsenosťami a pochádzajúci z rôznych prostredí. Ponuka činností, ktoré nie sú založené na zdravotnom stave či životných podmienkach, umožňuje jedinečné stretnutia ľudí a vytváranie zmysluplných vzťahov medzi ľuďmi z odlišných prostredí. Možnosť venovať sa duševnému zdraviu rôznymi prostriedkami, ako sú rôzne druhy umenia, zvyšuje povedomie a prispieva k porozumeniu. Umenie má výnimočnú silu zblížovať ľudí a ponúka nové spôsoby riešenia páľčivých problémov. Dáva možnosť vyjadrovania a budovania príležitostí na zviditeľnenie ľudí a ich vypočutie. Ak sa ľudia cítia vypočutí, dokáže to zmeniť ich život a vnímanie samých seba.

Niekedy staží ma? niekoho, s kým sa môžeme porozpráva?.

Slovenský projekt *Šialený? No a!*, ktorý vedie organizácia Integra, spája študentov a študentky, ako aj mladých ľudí, ktorí majú problémy s duševným zdravím. Počas jedného celého vyučovacieho dňa sa študenti a študentky z prvej ruky dozvedia, aké to je prekonať krízu duševného zdravia a ako získať pomoc. Riaditeľka organizácie Integra Jana Hurová nám povedala, že projekt pomáha odbúravať stigmatizovanie ľudí, ktorí zápasia s problémami v oblasti duševného zdravia, a dáva mladým ľuďom vzácnu iskru nádeje.

Čo vás viedlo k spusteniu tohto projektu?

Dlhé roky sa naša organizácia venuje podpore ľudí, ktorí majú problémy s duševným zdravím. V dôsledku choroby prišli o prácu, bývanie, priateľov, niekedy aj o rodinu. Celý svet sa im obrátil hore nohami. Pred takmer 30 rokmi sme vytvorili prvé komunitné služby v oblasti duševného zdravia na Slovensku. Ich cieľom bolo zabezpečiť, aby títo ľudia po preliečení v psychiatrickej nemocnici mali podporu a mohli sa vrátiť späť do riadneho života, aký žili pred ochorením. Podporili sme vznik patientskych organizácií na Slovensku a realizovali sme množstvo destigmatizačných programov. V našej starostlivosti sú ľudia s ťažkými duševnými poruchami, predovšetkým so schizofréniou, z ktorých sa už viacerí dokázali integrovať a nájsť svoj zmysel života.

Kedže všetky naše činnosti sa vykonávajú netradičným spôsobom od samého začiatku v partnerstve s našimi klientmi s cieľom čo najlepšie identifikovať ich potreby, našli sme prierez aj v programe „*Šialený? No a!*“. Viacerí z našich klientov v súčasnosti našli svoj zmysel života tým, že chodia medzi mladých ľudí a na základe svojich osobných skúseností im hovoria o tom, čo im v ich veku chýbalo a čo neskôr u nich spustilo duševnú chorobu.

Vidíme, že potreba upozorňovať na dôležitosť duševného zdravia je čoraz silnejšia. Vedieť zvládať krízy vo svojom živote je veľkou devízou.

Program „*Šialený? No a!*“ sme začali realizovať na Slovensku už v roku 2005 spolu s partnermi z Nemecka a Česka. Avšak stabilizovať a rozšíriť sa nám ho podarilo až v poslednom období. Vyškolili sme sa ako osobní experti a osobné expertky, vzdelávame nové tímy, navštevujeme nové školy.

Ako bol Váš projekt prijatý? Získali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? (Môžete uviesť nejaký príklad?)

Na mladých ľudí vždy silne zapôsobí, že osobne spoznajú ľudí, ktorí prekonali duševné krízy a ktorých sa môžu na čokoľvek pýtať. To im ukáže cestu, že ak majú akékoľvek problémy, pomoc vždy existuje. To, že ide o aktivitu počas jedného celého vyučovacieho dňa, na rovnocennej úrovni komunikácie, zanechá v účastníkoch vždy pozitívne dojmy.

Ľudia s osobnou skúsenosťou s psychickými problémami dodávajú mladým ľuďom odvahu zobrať svoj život do vlastných rúk. Takmer v každej triede sedia žiačky alebo žiaci, ktorí majú problémy. Dať im malú iskierku

nádeje na cestu, je na nezaplatenie. Pre ľudí s osobnou skúsenosťou je rozprávanie o ich vlastnom príbehu spôsob, ako docieľiť, aby sa sami lepšie cítili. Oni sami určujú, ako hlboko umožnia žiakom a žiačkam nahliadnuť do svojho života. Cítia sa tak aj oni užitoční a pochopení.

Dostali sme mnoho pripomienok. Napríklad študenti hovorili, že bežne nemajú možnosť stretnúť sa s ľuďmi s duševnými problémami alebo že by sme sa mali naučiť akceptovať takýchto ľudí a neodsudzovať ich za to, že sú iní.

Taktiež sme dostali spätnú väzbu od ľudí s osobnou skúsenosťou, ktorí sa na programe zúčastňujú. Jedna osoba nám povedala:

„Program mi dodáva odvalu ku vzpriamenej chôdzi. Chcem už teraz konečne žiť! Rozprávať sa so študentmi je namáhavé ale aj výborné. Sú veľmi otvorení, nemajú takmer žiadny strach zo spoločenského kontaktu. To najúžasnejšie pre mňa je, že ukazujú, že nás viac vecí spája, ako rozdeľuje, a že obraz, ktorý máme o „bláznoch“, nie je pravdivý. Je skvelé, že môžem prispieť k tomu, aby sme mohli konečne otvorene hovoriť o duševných poruchách, aby sa za to nikto nemusel hanbiť alebo skrývať.“

To, čo nás poháňa dopredu, sú mladí ľudia. Po každom takomto dni hovoria, aký je pre nich program *Šialený? No a!* dôležitý a že by mal pokračovať, aby sa každý mladý človek na Slovensku dozvedel, aké cenné je jeho vlastné duševné zdravie.

Plánujete už nejaké nové projekty?

Boli by sme radi, keby všetci mladí ľudia mali možnosť absolvovať túto formu edukácie, aby sme program vedeli ďalej rozširovať do ďalších regiónov Slovenska. Doposiaľ už je realizovaný v Nemecku (kde aj prvotne vznikol), na Slovensku, v Česku a Rakúsku. V tomto roku sme vyškolili aj prvé tímy na Ukrajine.

Aké dôležité je podľa vás otvorene hovoriť o problémoch v oblasti duševného zdravia? Aké je poslanstvo vášho projektu?

Chceme, aby sa šírili informácie o tom, že mať duševné problémy nie je hanba, no hanbou je, ak pre svoje zdravie nič neurobíme. Lebo niet zdravia bez duševného zdravia.

Hlavnou myšlienkou programu *Šialený? No a!* je včas upozorniť na dôležitosť duševného zdravia a zároveň prebudiť porozumenie voči ľuďom s duševnými problémami.

Zistili sme, že je oveľa lepšie predchádzať, ako následne liečiť. A aj efektívnejšie. Dodávame odvalu, motivujeme a sme optimistickí. Pomoc vždy existuje. Niekedy stačí mať niekoho, s kým sa môžeme porozprávať. Bojovať za svoje sny nie je jednoduché, ale stojí to za to.

Nevyužitý potenciál hier zlepši? duševné zdravie

Fínska nadácia Lilinkoti sa domnieva, že v oblasti duševného zdravia ešte stále existuje priestor na inovácie a nové prístupy. Preto vytvorila hru The World of Recovery, ktorá má dve podoby: môže sa hrať ako mobilná aplikácia alebo ako spoločenská hra. Ide o rolové hry, ktoré si vyžadujú, aby sa hráči vžili do príslušných postáv. Odohrávajú sa vo futuristickom svete nádeje a pomáhajú hráčovi na ceste k zotaveniu. Sú určené všetkým, ktorí sa zotavujú z problémov s duševným zdravím a užívaním návykových látok, ale aj odborníkom. Reetta Sedergren a Venla Leimu z nadácie Lilinkoti nám povedali, že hry majú obrovský potenciál zlepšiť duševné zdravie, ktorý však zostáva do veľkej miery nevyužitý.

Čo vás viedlo k spusteniu tohto projektu?

Pred niekoľkými rokmi sme v nadácii Lilinkoti mali pocit, že v oblasti zotavovania z psychických problémov existuje veľký priestor na inovácie a nové prístupy. Myšlienka rozšíriť spôsoby zotavovania bola pre túto oblasť veľkým krokom vpred, ale akosi chýbali moderné a inovatívne nástroje na jej zavedenie do praxe. Naša organizácia už celé desaťročia pracuje s ľuďmi, ktorí sa zotavujú z problémov s duševným zdravím, a mali sme jeden sen: čo keby existoval moderný nástroj na podporu duševného zdravia – digitálna hra, v ktorej by ste si zahrli nejakú postavu?

Ako bol váš projekt prijatý? Získali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli?

Hry The World of Recovery boli vytvorené v spolupráci s ľuďmi, ktorí sa zotavovali z psychických problémov, a s odborníkmi, takže spätnú väzbu sme mali neustále počas celého koncepčného procesu a priviedla nás ku konečnému výsledku.

Od hráčov oboch hier sme dostali úžasne pozitívne anonymné a osobné reakcie. Napríklad viac ako 90 % respondentov uviedlo, že mobilná hra zlepšila ich duševnú pohodu a pomohla im stať sa aktívnymi, zatiaľ čo spoločenská rolová hra im pomohla získať sociálne zručnosti.

Možno najlepšou spätnou väzbou bol smiech a rozhovory o pocitoch, výzvach a silných stránkach a tiež to, ako tieto hry spojili hráčov bez ohľadu na ich rolu a pôvod.

Čo by ste poradili iným organizáciám, ak chcú byť úspešné v podobných aktivitách a programoch?

Byť v prvej línii inovácie má mnoho výhod. Je to skutočne inšpirujúce a robíte niečo nové. Choďte do toho, nenechajte sa zaškatuľkovať. Nasledujte svoj inštinkt a vypočujte si všetky názory. A hlavne zapojte do navrhovania ľudí, ktorí sa zotavujú, ako aj odborníkov, pretože majú skúsenosti. Ak vytvárate hry, buďte pripravení čeliť mnohým predsudkom zo strany odborníkov. V oblasti duševného zdravia je bežné, že hry sa vo všeobecnosti považujú za návykové alebo škodlivé. Nenechajte sa odradiť. Buďte odvážni, kreatívni a nebojte sa snívať.

Aký je potenciál počítačových hier a videohier zlepšiť duševné zdravie? Mali by sa podľa vás viac využívať pri zotavovaní z psychických problémov?

Počítačové hry a videohry – a najmä rolové hry – majú obrovský potenciál zlepšiť duševné zdravie. Keďže znepokojujúco vysoký počet ľudí má psychické problémy, potrebujeme nové, adaptabilné spôsoby zlepšovania duševného zdravia. Je škoda, že potenciál hier nebol do väčšej miery preskúmaný. Dôvodom nie je slabý záujem, ale nedostatok finančných prostriedkov. Neexistuje rýchly a jednoduchý spôsob, ako vytvoriť dobré hry na zlepšenie duševného zdravia. Potrebujeme viac finančných prostriedkov, viac spoločných projektov a viac odborníkov z oblasti duševného zdravia a herného priemyslu, ktorí by pracovali na dosiahnutí tohto cieľa. A potrebujeme výskum, veľa výskumu.

[Destigmatizácia porúch stravovania rozprávaním príbehov](#)

Viac ako 55 miliónov ľudí na celom svete, z ktorých mnohí sú dospelávajúci, trpí poruchami stravovania, čo má vplyv na ich duševné a fyzické zdravie. Stigmatizácia mnohým bráni v tom, aby vyhľadali pomoc. Cieľom projektu *Telling Stories for Good*, ktorý realizuje talianska organizácia Animenta, je odstrániť stereotypy, podporiť včasné rozpoznanie symptómov a poskytnúť podporu. Od roku 2021 oslovili v Taliansku viac ako 10 000 žiakov. Rozprávali sme sa s predsedníčkou a zakladateľkou združenia Animenta Aurorou Caporossi.

Čo Vás viedlo k spusteniu tohto projektu?

Animenta sa zrodila z potreby dať slovo všetkým, ktorí trpia poruchami stravovania, ale aj osobám v ich bezprostrednom okolí. Cieľom združenia je zabezpečiť, aby ľudia mali riadny prístup k liečbe porúch stravovania, pretože takýto ľudia sa môžu uzdraviť, ak na to dostanú príležitosť.

Ako bol Váš projekt prijatý? Dostali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? Môžete nám uviesť nejaký príklad?

„Animenta je miesto, kde som sa cítila vítaná, uvedomila som si, že aj ja trpím poruchou stravovania, hoci som nemala podpriejernú telesnú hmotnosť.“ Toto je správa, ktorá prišla pred niekoľkými mesiacmi od našej komunity a vďaka ktorej sme pochopili dôležitosť a vplyv našej práce. Animenta bola prijatá so zvedavosťou, ale aj s nádejou, že sa nám podarí dosiahnuť zmenu.

Ako konkrétne použijete získané finančné prostriedky na ďalšiu pomoc tejto komunite? Plánujete už nejaké nové projekty?

Chceli by sme stále viac investovať do projektov, ktoré realizujeme v školách, s cieľom rozšíriť náš vplyv. Finančné prostriedky sa použijú aj na vytvorenie svojpomocných skupín pre ľudí trpiacich poruchami príjmu potravy. Medzi projekty Animenty patria tábory, čo sú šesťdňové zážitkové podujatia v prírode, na ktorých ľudia znovu objavujú svoj vzťah k sebe, svojmu telu a jedlu.

Čo by ste poradili iným organizáciám, ak chcú byť úspešné v takýchto aktivitách a programoch?

Začnite príbehmi, aby ste sa dozvedeli, čo prežíva komunita, ktorú oslovujete. Požiadajte o spätnú väzbu a rozdajte dotazníky, aby ste zistili, čo táto komunita potrebuje. Predovšetkým však choďte medzi nich a rozprávajte o svojom boji a zmene, ktorú chcete dosiahnuť. Zároveň je veľmi dôležité nadviazať kontakty s ostatnými, aby sa vytvoril účinný a efektívny systém podpory.

Sú podľa Vás poruchy príjmu potravy v súčasnosti riadne uznané za závažný problém duševného zdravia? Dostávajú postihnutí ľudia primeranú podporu a čo by sa malo urobiť na jej zlepšenie?

Dnes sa o poruchách stravovania hovorí viac, takže môžeme povedať, že informovanosť je väčšia. Sú to však choroby, ktoré sú do veľkej miery spoločensky stigmatizované a hovorí sa o nich veľmi stereotypne. Niektorí ľudia sa aj dnes domnievajú, že poruchy stravovania sú dôsledkom nedostatku vôle alebo rozmarom. Poruchy stravovania sú v skutočnosti komplexným psychickým ochorením, ktoré si vyžaduje náležitú liečbu, a tá v súčasnosti nie je vždy dostupná, pretože je nedostatok liečebných centier a mnohí ľudia k liečbe nemajú prístup.

Redakčná rada

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Do tohto čísla prispeli

Daniela Marangoni (dm)
Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Celková koordinácia

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

03/2024